

Förord

Utställningen *Hjördis Oldfors (1920–2014). Tropicana, Palma och andra serier* är ett led i Uppsala konstmuseums satsning att lyfta fram och tydliggöra några av Upsala-Ekebykoncernens framgångsrika formgivare. Årets utställning är en hyllning till Hjördis Oldfors, verksam i Uppsala 1952–59. Våren 2014 gick hon bort i hög ålder och var därmed den sista betydande formgivaren som fick uppleva företagets storhetstid på 1950-talet.

Hjördis Oldfors som person gjorde inte så mycket väsen av sig, men som formgivare och i sitt konstnärskap stod hon för enkelhet, stramhet, konsekvens och abstraktion. Hennes stil var elegant och formsäker. I ristade linjer och dekorer, i det svarta mot det vita, i kontrasterande geometriska ytor och former har hon fångat tidsandan i populära och framgångsrika föremålsserier som *Trio*, *Atoll*, *Pingvin*, *Lian* och *Tropicana*, bara för att nämna några.

Hennes produktion ger en god bild av 1950-talets formspråk och retrotrenden har gjort Hjördis Oldfors produkter eftertraktade på en växande andrahandsmarknad.

Hjördis Oldfors tid vid Upsala-Ekeby speglar 1950-talet, de kvinnliga konstnärernas decennium vid industrin. Hon har själv kallat sin tid vid Upsala-Ekeby för ”de åtta goda åren”. Vid sidan av Hjördis Oldfors var Ingrid Atterberg och Mari Simmulson de tongivande konstnärerna under det årtionde som fått epitetet ”en lycklig konstnärlig guldålder”. Företaget blomstrade, försäljningssiffrorna pekade uppåt och den konstnärliga kvaliteten var hög.

Men Hjördis Oldfors visade också andra sidor av sitt konstnärskap efter åren i Uppsala. Mot slutet av 1960-talet flyttade hon till Teneriffa där hon bl a ägnade sig åt textilkonst och måleri. Ett tidigare okänt material som består av mönsterrapporter för antingen tyg eller tapeter visas i utställningen. Sannolikt kommer också skisser i akvarellteknik

Pingvin, Upsala-Ekeby, 1954

för dam- och herrskor, lätta sandaler, eleganta lågskor och stövletter, från tiden i Spanien.

Uppsala konstmuseum vill tacka Upsala-Ekebysällskapets medlemmar för engagemang och lån av föremål till utställningen, liksom Grödinge Antik och Design som generöst lånat ut sin Oldfors-samling. Kent Strömberg och Jessica Jefferyd, Hjördis Oldfors-samlare, har med sin expertis bidragit till en personligt hållen text om sin samlarfavorit. Sist men inte minst vill konstmuseet tacka Hjördis Oldfors familj för allt stöd inför arbetet med utställningen.

Ann-Christine Fogelberg
Intendent
Uppsala konstmuseum

Kokos, Upsala-Ekeby, 1954-58

Hjördis Hanna Maria Oldfors 1920–2014

Som samlare är det lätt att tycka om Hjördis Oldfors föremål. Man kan beskriva hennes produktion med några nyckelord: enkelhet, lekfullhet, träffsäkerhet och säljbarhet. Med serier som *Trio*, *Pingvin*, *Kokos*, *Atoll*, *Pöäng*, *Palma* och *City* har hon visat sig vara populär både hos säljarna på Upsala-Ekeby och kunderna, både då och nu.

Hjördis föddes 1920 i Göteborg. Hon började jobba inom bankväsendet men valde sedan att studera istället. Efter att ha gått på Slöjdföreningens skola i Göteborg 1947-50 praktiserade hon på Upsala-Ekeby i ateljén där hon målade dekorer. Efter avslutad praktik öppnade hon sin egen ateljé i Göteborg, ”Bränd form”. Då Anna-Lisa Thomson tragiskt gått bort efterträdde Hjördis henne som konstnär på Upsala-Ekeby 1952 och hon blev kvar till 1959.

Hon var efter sin tid på Upsala-Ekeby endast ett halvår på Rörstrand innan hon började på familjeföretaget i Gö-

teborg där hon jobbade som ansvarig för det administrativa i åtta år. Sen bestämde hon sig för att göra något helt annat och flyttade till Teneriffa med sin hund där hon sysslade med textilkonst och måleri. Efter tio år flyttade hon hem igen till sin lägenhet i Göteborg och började arbeta som lärarinna på Medborgarskolan med inriktning på målning och keramik. Där stannade hon tills hon gick i pension.

Vi hade nöjet att träffa Hjördis vid tre tillfällen under åren 2007–08 i hennes lägenhet i Göteborg. Det var nervöst att träffa en idol men hon var så rar, älskvärd och mycket ödmjuk. Hon hade kvar sin bostad i Göteborg och flyttade tillbaka dit efter sin tid på Upsala-Ekeby och lägenheten var därför fylld av föremål från hennes liv, föremål både av henne själv och andra konstnärsvänner.

Hjördis efterträdde Anna-Lisa Thomson som var en ledande konstnär men

Till höger: *Sakkara*, Upsala-Ekeby, 1959-60

hon kände aldrig att hon hade för stora skor att fylla på grund av att Ingrid Atterberg och Mari Simmulson var så etablerade. Visst fanns det prestige mellan konstnärerna men det var inget som Hjördis verkade bry sig om. Faktum är att hon vid flera tillfällen satt barnvakt åt Ingrids och Maris barn.

Sven-Erik Skawonius var konstnärlig ledare på Ekeby när Hjördis arbetade där. Hon tyckte mycket om honom och berättade att han alltid var snäll och hjälpsam. När det kom till namn på serier bestämde vissa konstnärer själv vad namnet skulle vara men det var Skawonius som namngav Hjördis serier. Hon var nöjd med det och oftast stämde det överens med vad Hjördis själv tänkte. Men ibland tolkades föremålen på olika sätt. I serien som heter *Marin* ser man alger på havets botten som sträcker sig upp mot den vita himlen. Hjördis berättar att hon själv tänkte på kala trädgrenar på vintern.

Till vänster: *Pöäng*, Upsala-Ekeby, 1956-58

En av hennes personliga favoriter var serien *Tropicana* där föremålen har en ristad yta och är täckt med dämpade svarta och röda nyanser. Mycket av hennes egen keramik från "Bränd form" har dämpade färger och denna typ av ristad dekor.

En annan av hennes favoriter var serien *Palma* som är i grön eller gul färg. Inspirationen till serier som bland annat *Pingvin* och *Atoll* fick hon av inget mindre än sitt köksgolv i Eriksberg som var svart- och vitrutigt.

Det som är mest karakteristiskt för Hjördis är förkärleken till geometriska mönster och dekorer, något som man i princip alltid ser i hennes föremål. En anledning var att hon ville dölja skarvarna på vaser när man allt mer gick över till en automatiserad tillverkning med gjutformar.

Hjördis föremål var enligt Upsala-Ekebys säljare de mest lättsålda under 50-talet, vilket är imponerande med tanke på att det var Upsala-Ekebys storhetstid.

Atoll, Upsala-Ekeby, 1956-58

Det som slog oss när vi besökte Hjördis var att hon var så intresserad av samhällsfrågor i alla dess former. Vi diskuterade både valet i USA och mer lokala frågor. Hon hade bra överblick på vad som hände i världen. Hon älskade djur och särskilt hundar. I hennes mönster dyker det upp fiskar och fåglar och en och annan katt. Hon var en glad, varm och positiv människa med glimten i ögat.

Några av våra personliga favoriter är *Pingvin*, *Kokos*, *Java* och *Sakkara*. *Pingvin* för seriens underbara böljande skiftningar i form och färg, *Kokos* som är en av de mest elegant designade serier som Upsala-Ekeby producerat, den knasiga kreativa serien *Java* som är fylld med fantastiska fantasidjur och den smäckra serien *Sakkara* som är gjord med en precision värdig en keramisk mästarinna.

Vad är det med Hjördis Oldfors föremål som vi tycker om? Form, mönster och dekor. När vi ser ett föremål av Hjördis uppstår en spänning där vi

vill ha mer, veta mer och man tröttnar aldrig, utan upptäcker ständigt nya nyanser i hennes alster. Hennes föremål är enkla men ändå komplexa och helt enkelt tidlösa.

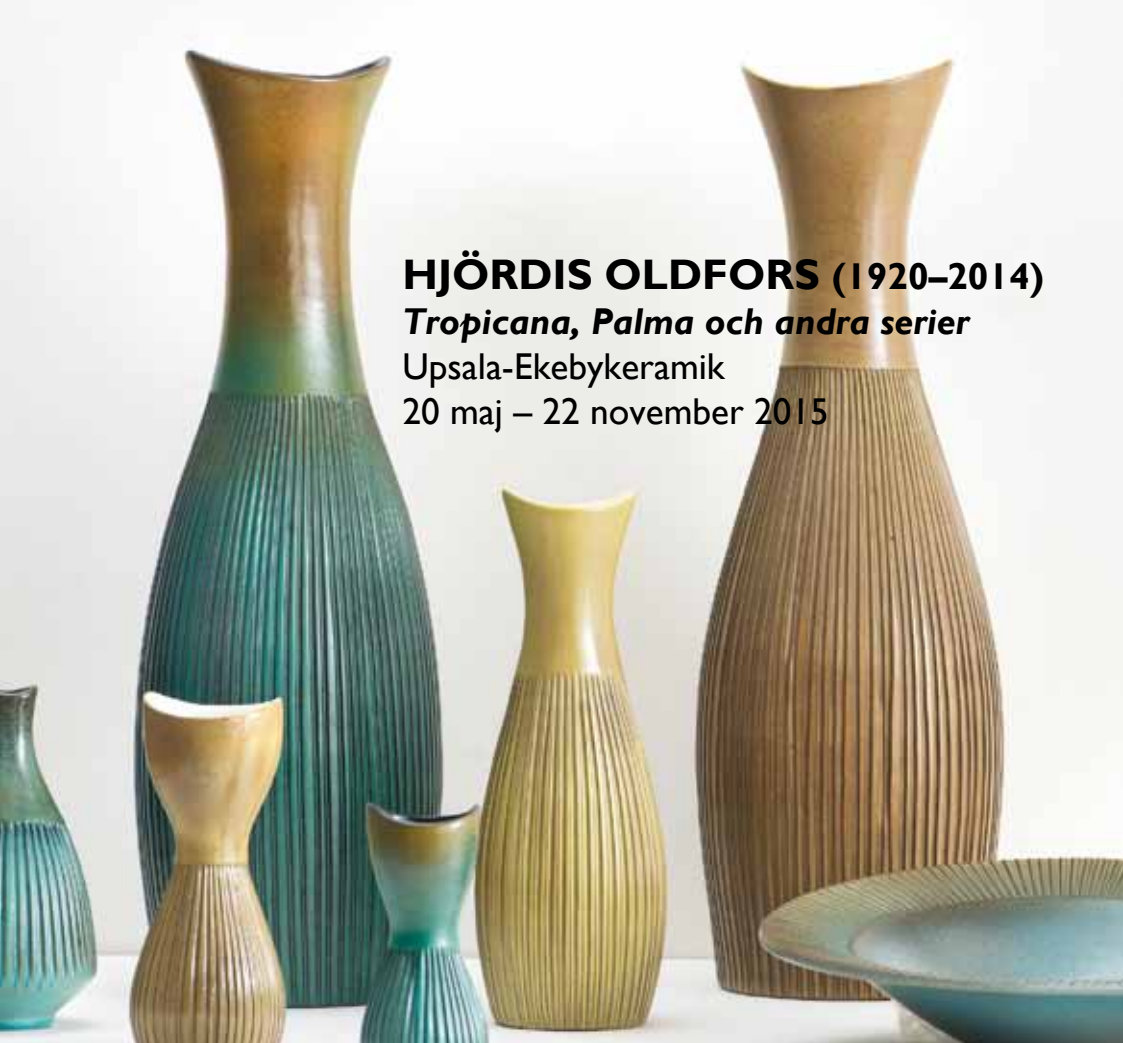
Kent Strömberg och Jessica Jefferyd
Upsala-Ekebysamlare och Hjördisfantaster

Curator: Ann-Christine Fogelberg
Medproducent/grafisk formgivning: Eva Björkman
Förord: Ann-Christine Fogelberg
Text: Kent Strömberg och Jessica Jefferyd
Tekniker: Martin Wallin, Gijs Weijer
Fotograf: Steven Quigley
Tryck: Atta.45 Tryckeri AB

© Upsala konstmuseum, författare och fotograf

Ovan: *Java*, Upsala-Ekeby, 1953
Omslag: *Palma*, Upsala-Ekeby, 1958-60

HJÖRDIS OLDFORS (1920–2014)
Tropicana, Palma och andra serier
Upsala-Ekebykeramik
20 maj – 22 november 2015